
Suuntaus-hanke

KRISTITYT KÄÄNNYNNÄISET IRANISSA

25.08.2015
Maahanmuuttovirasto
Maatietopalvelu
Julkinen teemaraaportti

Pakolaisrahasto

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
1. KRISTINUSKO IRANISSA	2
1.1. Etniset kristityt	2
1.2. Evankeliset protestantit.....	3
2. KRISTITTYJEN USKONHARJOITUKSEN RAJOITTAMINEN.....	4
2.1. Toimet persiankielisiä protestanttikirkkoja vastaan	4
2.2. Kotikirkot.....	5
3. ISLAMISTA LUOPUMINEN JA ISLAMIN KRITISOINTI IRANIN LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ.....	6
4. KRISTITTYJEN KÄÄNNYNNÄISTEN VAINO IRANISSA	8
4.1. Kristityt käännynnäiset uhkana valtion turvallisuudelle	9
4.2. Kristittyjen käännynnäisten pidätykset	9
4.3. Kristittyjen epävirallinen vaino.....	11
LÄHTEET	12

JOHDANTO

Tämä teemaraportti on osa Suomen Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun ERF-rahoitettua ”Suuntaus”-hanketta, jonka tarkoitus on tunnistaa tärkeimpiä maatietoaiheita ja ennakoida entistä paremmin tulevia tietotarpeita. Metodina on ollut puhuttelupöytäkirjojen systemaattinen läpikäyminen tarkoitusta varten laadittua lomakepohjaa käyttämällä. Tutkitut maat ovat Nigeria, Iran, Irak ja Venäjä, sekä kansalaisuudettomat. Tämän raportin teema on ollut pöytäkirjojen analyysin perusteella yksi yleisimmin esiintyneistä turvapaikanhakuperusteista. Raportti ei kuitenkaan sisällä viittauksia yksittäisiin pöytäkirjoihin, vaan kaikki tiedot perustuvat julkisiin lähteisiin.

1. KRISTINUSKO IRANISSA

Iranin kristitty yhteisö jakautuu syntyperäisiin kristittyihin ja käännynnäisiin. Yhteisön koosta ei ole saatavilla tarkkoja lukuja, mutta useimmiten sen arvioidaan olevan noin 300.000 suuruinen. Varsinkin arviot kristittyjen käännynnäisten määrästä vaihtelevat paljon, sillä valtio ei hyväksy eikä tunnusta muslimien kääntymistä islamista toiseen uskontoon.¹

Kristinuskon uskotaan olevan kasvussa Iranissa ja käännynnäisten lukumäärän alakanttiin arvioitu.² Suurin osa viimeaikaisesta käännynnäisyydestä vaikuttaa olevan yhteydessä evankeliseen kristillisyyden suuntaukseen, joka korostaa lähetystyön merkitystä.³ Iranin keskiluokkaisen väestön yleinen tyytymättömyys valtion harjoittamaan poliittiseen islamiin on paitsi tehnyt iranilaisista vastaanottavaisia kristitylle lähetystyölle myös ajanut heitä kääntymään enenevässä määrin muiden vaihtoehtojen, kuten islamin mystisten suuntausten ja new age -liikkeen puoleen.⁴

1.1. Etniset kristityt

Iranin syntyperäinen kristitty yhteisö on hyvin vanha. Suurin osa kristityistä on etnisiä armenialaisia, joita on arviolta noin 200.000.⁵ Näiden lisäksi maassa on myös hyvin pieni, alle 30.000 suuruinen etnisten assyrialaisien ja kaldealaisten kristittyjen ryhmä.⁶ Armenialaisten ja assyrialaisien kristittyjen oikeus uskonharjoitukseen sekä oman uskonnon mukaiseen koulutukseen ja perhelakiin on turvattu perustuslaissa.⁷ Yhteisöillä on myös omat edustajansa parlamentissa: assyrialaisilla ja kaldealaisilla yksi yhteinen edustaja ja armenialaisilla kaksi, joista toinen edustaa pohjoisen ja toinen etelän armenialaisia.⁸ Tunnustettuihin uskonnollisiin vähemmistöihin, joita ovat etnisten kristittyjen lisäksi zarathustralaiset ja juutalaiset, kohdistuu silti syrjintää työelämässä, koulutuksessa sekä rikos- ja perheoikeudellisissa asioissa.⁹

Perinteiset kristityt yhteisöt tunnustavat pääosin ortodoksia tai katolisia kristinuskon suuntauksia ja pitävät jumalanpalvelukset omilla liturgisilla kielillään. Yhteisöt eivät pääsääntöisesti tee yhteistyötä protestanttisten kirkkokuntien kanssa, vaan ovat pyrkineet pysymään hyvissä väleissä Iranin hallinnon kanssa. Assyrialaiset ja armenialaiset kristityt eivät hyväksy yhteisöihinsä

¹ Guardian 1.6.2015; ICHRI 2013 s.6; Sanasarian 2000 s.43-44

² ICHRI 2013 s.6; Landinfo 2011

³ ICHRI 2013 s.21; Small Media 2014

⁴ DIS, Landinfo & DRC 2013; Small Media 2014

⁵ Sanasarian 2000 s.36

⁶ ibid. s.40–43

⁷ Iranin perustuslaki 1979 § 13

⁸ Sanasarian 2000 s.40

⁹ ICHRI 2013 s.6, 11–12

käännynnäisiä kristittyjä¹⁰, eivätkä assyrialaisien ja armenialaisten ortodoksikirkot tee lähetystyötä persialaisväestön keskuudessa.¹¹

Iranissa on ainakin 600 kirkkoa, joista enemmistö on vanhoja assyrialais- ja armenialaiskirkkoja.¹² Vuonna 2009 pääkaupungissa Teheranissa oli 25 rekisteröityä kirkkoa, jotka kuuluivat armenialaisille, assyrialaisille, protestanteille, adventisteille, katolisille ja ortodokseille.¹³ Teheranin kirkoista katolisia on kuusi, eivätkä ne ole tehneet lähetystyötä tai kastaneet muslimeja. Sama koskee venäläisiä ja kreikkalaisia ortodoksikirkkoja.¹⁴

1.2. Evankeliset protestantit

Iranin käännynnäisistä suurin osa on evankelisia protestanttikristittyjä, joita on arvioitu olevan maassa noin 70.000.¹⁵ Iranin protestanttikirkot ovat syntyneet 1800- ja 1900-luvuilla Euroopasta ja Yhdysvalloista tulleiden saarnaajien tekemän lähetystyön tuloksena.¹⁶ Iranin kirkoilla on kuitenkin oma, kantakirkoista poikkeava teologinen tulkintansa: Iranin evankelisista kristityistä suurin osa ei hyväksy kolminaisuusoppia.¹⁷

Iranissa toimivista protestanttikirkoista suurin on helluntailainen *Jama'at-e Rabbani* (engl. *Assembly of God*). Seurakunnan jäsenmäärä pääkirkossa Teheranissa on vajaa tuhat, ja sillä on ollut myös toimintaa muualla maassa.¹⁸ Ennen vuoden 1979 islamilaista vallankumousta anglikaaninen kirkko oli merkittävässä asemassa, mutta islamilainen valtio suhtautui siihen erittäin epäluuloisesti heti vallankumouksen alusta lähtien, eikä kirkolla enää ole juurikaan toimintaa Iranissa.¹⁹

Iranissa kuusi johtavaa protestanttikirkkoa, joista kolme on tehnyt lähetystyötä muslimien parissa, kuuluu vuonna 1986 perustettuun protestanttisten kirkkojen neuvostoon.²⁰ Teheranissa toimineiden kolmen evankelisen persiankielisen kirkon – presbyteerinen Emmanuel-kirkko Vanakissa, Pyhän Pietarin kirkko Imam Khomeinilla ja Jama'ate Rabbani – seurakunnan pääkirkko Taleghanilla²¹ - yhteenlaskettu jäsenmäärä oli alle 1000 vuonna 2006.²² Teheranin ulkopuolella persiankielisiä kirkkoja on toiminut ainakin Isfahanissa, Shirazissa, Rashtissa, Hamadanissa, Abadanissa, Mashhadissa, Ahvazissa, Itä- ja Länsi-Azerbaidžanin maakunnissa sekä Arakissa.²³ Sittemmin käytännössä kaikki persiankieliset protestanttikirkot on joko suljettu viranomaisten toimesta tai ne ovat huomattavasti joutuneet rajoittamaan toimintaansa.²⁴

Iranin evankelisilla protestantisilla kirkoilla on yhteyksiä helluntailiikkeeseen Euroopassa ja Yhdysvalloissa, mikä on lisännyt valtion epäluuloista suhtautumista niitä kohtaan.²⁵ Iranissa vaikutusvaltaisina ulkomaalaisina toimijoina Elam on Isosta-Britanniasta ja Yhdysvalloista käsin toimiva

¹⁰ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.12-13

¹¹ DIS 2014 s.34

¹² Guardian 1.6.2015

¹³ Landinfo 2011 s.5

¹⁴ ibid. s.9-10

¹⁵ ICHRI 2013 s.6

¹⁶ Sanasarian 2000 s.43-44; Small Media 2014 s.51

¹⁷ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.14; Small Media 2014 s.56

¹⁸ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.23

¹⁹ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.9-10; Sanasarian 2000 s.123-124

²⁰ Landinfo 2011 s.9

²¹ ICHRI 4.6.2013; HR Iran 2013; IHRDC 11.6.2012

²² Landinfo 2011 s.11

²³ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.23; ICHRI 4.6.2013

²⁴ ICHRI 2013; ICHRI 4.6.2013

²⁵ Small Media 2014 s.56

kristillinen järjestö, joka pyrkii levittämään kristinuskoa Iranissa tarjoamalla maassa oleville kristityille teologisia oppimateriaaleja ja muuta ohjausta. Elam organisoii esimerkiksi useita epävirallisesti toimivia kotikirkkoja kouluttamalla näiden pastoreita.²⁶

2. KRISTITTYJEN USKONHARJOITUKSEN RAJOITTAMINEN

Kristillistä toimintaa tarkkaillaan tiiviisti Iranissa.²⁷ Iranin syntyperäiset kristityt vähemmistöt - armenialaiset ja assyrialaiset - eivät saa pitää jumalanpalveluksiaan persian kielellä. Käytännössä kaikkia kirkkoja tarkkaillaan ja niiden edellytetään raportoivan toiminnastaan viranomaisille.²⁸ Valtion mielenkiinto kohdistuu ensisijaisesti evankelisoiviin protestanttisiin kirkkoihin ja käännytystyötä tekeviin kristittyihin. Protestanttien seurakuntien uskonharjoitusta ja järjestäytymistä on rajoitettu ja jäseniä pidätetty.²⁹ Kristittyjä käännyttäviä saatetaan syrjiä työsaannissa niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla tai erottaa työstä uskonnon perusteella. Syrjintää on raportoitu esiintyvän myös yritysluvan saannissa, koulutuksessa opintojen keskeyttämisellä tai opiskelupaikan eväämisellä, avioliitossa ja perhe-elämässä, lasten huoltajuudessa, perinnönjaossa sekä oikeuden edessä.³⁰

Lähetystyön tekeminen on ankarasti kielletty, sillä muslimien kääntyminen islamista toiseen uskontoon on laitonta Iranissa. Persiankielisten raamattujen maahantuonti ja kustantaminen on myös kielletty.³¹ Iranissa näkyy neljä persiankielistä kristittyä satelliittikanavaa (Mohabat TV, Sat-7 Pars, Kelisa TV ja Nejat TV), joiden signaaleja valtio pyrkii häiritsemään.³² Satelliittikanavat ovat lähettäneet persiankielistä kristillistä ohjelmaa ulkomailta käsin kellon ympäri vuodesta 2003 lähtien.³³ Valtio pyrkii myös estämään pääsyn iranilaisia käännyttäviä varten tarkoitettuille kristillisille Internet-sivustoille.³⁴

2.1. Toimet persiankielisiä protestanttikirkkoja vastaan

Iranissa kulttuuriministeriön (*Vezerat-e Farhang va Ershad-e Eslami*, lyhyesti *Vezerat-e Ershad*) uskonnollisten vähemmistöjen asioita käsittelevä osasto on kirkkojen toimintaa ja jäsenmääriä valvova taho.³⁵ Kulttuuriministeriö vastaa kaikkien uskonnollisten järjestöjen toiminnan valvonnasta: Virallisten kirkkojen täytyy raportoida seurakuntiin liittyvistä uusista jäsenistä, joiden henkilötiedot välitetään ministeriölle. Viranomaiset myös tarkistavat kirkossa kävijöiden henkilöllisyydet seurakuntakeskusten edustalla ennen jumalanpalveluksia.³⁶ Viralliset kirkot ovat painostuksen seurauksena lopettaneet kasteiden antamisen seurakunnan ulkopuolisille.³⁷ Noin vuodesta 2006–2007 lähtien Iranissa ei ole enää kastettu kristittyjä käännyttäviä.³⁸

Iranin kristitystä yhteisöstä juuri protestantit ovat kohdanneet ongelmia viranomaisten taholta, koska heidän jumalanpalveluksensa pidetään persian kielellä ja kirkot harjoittavat yleensä käännytystyötä. Käytännössä kaikki persiankielisiä jumalanpalveluksia pitävät kirkot ovat joutu-

²⁶ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.20

²⁷ ICHRI 2013 s.57–59

²⁸ ibid. s.6

²⁹ ibid.

³⁰ ibid. s.63

³¹ Sanasarian 2000 s.74

³² ICHRI 2013 s.11, 60

³³ Landinfo 2011 s.11

³⁴ Small Media 2014

³⁵ Sanasarian 2000 s.74

³⁶ ICHRI 2013 s.53; DIS, Landinfo & DRC 2013 s.11

³⁷ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.13

³⁸ DIS 2014 s.15

neet lopettamaan toimintansa. Jo tätä ennen auki olevat kirkot joutuivat siirtämään jumalanpalveluksensa perjantailta sunnuntaille, mikä on arkipäivä Iranissa, kävijämäärän vähentämiseksi. Lisäksi kirkkoja on vaadittu toimittamaan listat jäsenistään sulkemisen välttämiseksi.³⁹ Kirkkoihin kohdistuneen painostuksen takia protestanttikirkot, mukaan lukien hyvin aktiivista lähetystyötä tehnyt Jama'at-e Rabbani, lopettivat kastamasta käännyttäisiä ja päästämästä näitä mukaan toimintaansa.⁴⁰ Viranomaisten listalle päätyneistä Jama'at-e Rabbanin jäsenistä osa menetti työ- tai opiskelupaikkansa myöhemmin.⁴¹

Vuonna 2010 Iranin kansallinen turvallisuusneuvosto teki päätöksen, että persiänkieliset jumalanpalvelukset kirkoissa tuli kokonaan lopettaa, mistä lähtien protestanttisten kirkkojen toiminta on ollut hyvin vaikeaa. Vallankumouskaartin tiedusteluosasto alkoi toteuttaa tehtävää käytännössä vuoden 2010 lopussa ja vuoteen 2013 mennessä suurimmatkin kirkot oli suljettu.⁴² Johdettava helluntailainen ja protestanttinen kirkko Jama'at-e Rabbani (*Assembly of God*) oli pitkään ollut valtion viranomaisten epäluulojen ensisijainen kohde, ja kesäkuussa 2013 kirkkoon kohdistuneet rajoitukset huipentuivat Teheranin pääkirkon ratsiaan, pastorin vangitsemiseen ja kirkon lopulliseen sulkemiseen.⁴³ Persiänkielisiä jumalanpalveluksia pitänyt presbyteerinen Immanuel -kirkko Vanakissa Teheranissa taas suljettiin vuonna 2012⁴⁴, ja assyrialaisen persiänkielinen protestanttikirkko – Shahraran kirkko – suljettiin viranomaisten toimesta jo vuonna 2009.⁴⁵ Kirkkoiskujen yhteydessä on pidätetty useita pastoreita, joista muutama on edelleen vangittuna.⁴⁶

2.2. Kotikirkot

Iranissa levinnyt kotikirkkoilmiö on syntynyt virallisiin kirkkoihin kohdistuneiden rajoitusten seurauksena.⁴⁷ Kristityt käännyttäiset kokoontuvat nykyään epävirallisissa 'kotikirkkoissa' (*kelisaha-ye khanegi*), eli yksityisissä tiloissa, joita ei ole rekisteröity viranomaisille uskonnonharjoituspaikkoina.⁴⁸ Vakiintuneet kirkot eivät pääsääntöisesti ole yhteydessä kotikirkkoihin.⁴⁹ Kotikirkot Iranissa eivät yleensä joko teologisista tai turvallisuussyistä anna lainkaan kasteita Iranissa.⁵⁰

Kotikirkkojen lukumäärää on mahdotonta arvioida niiden epävirallisuuden takia. Kotikirkkoliike on luonteeltaan hyvin epämuodollinen, spontaani ja paikallistasolla toimiva.⁵¹ Aktiivista kotikirkkotoimintaa on raportoitu esiintyvän ympäri maata, etenkin Teheranissa, Rashtissa, Shirazissa ja Isfahanissa. Osa kotikirkkoista kuuluu laajempaan, kristittyjen järjestöjen ulkomailta käsin organisoimaan verkostoon. Linkkinä kotikirkon ja järjestön välillä toimivat pastorit.⁵² Yksittäisissä kotikirkkoissa kokoontuu kerralla vain enintään kymmenisen henkilöä, jotta kokoukset eivät herättäisi naapuruston huomiota. Usein kotikirkkojen johtajat ovat käyneet kristinuskon kursseja naapurimaissa, kuten Turkissa tai Armeniassa, tai saaneet koulutusta Skype välityksellä Iranissa lähetystyötä tekevien kristittyjen verkostojen kautta.⁵³

³⁹ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.10-11

⁴⁰ ibid. s.13

⁴¹ ibid. s.23

⁴² DIS 2014 s.32–34

⁴³ Small Media 2014 s.56

⁴⁴ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.10; IHRDC 11.6.2012

⁴⁵ ICHRI 2013

⁴⁶ IHRDC 7/2015

⁴⁷ DIS 2014 s.32–35

⁴⁸ ICHRI 2013 s.21–23

⁴⁹ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.19-20

⁵⁰ ICHRI 2013 s.56–57

⁵¹ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.18

⁵² DIS 2014 s.21-23

⁵³ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.19-20

Viime vuosina viranomaisten toimet kotikirkkoja vastaan ovat kiristyneet ja tarkkailu ja tietoisuus näiden toiminnasta on lisääntynyt. Viimeisten kolmen vuoden aikana pidätykset ovat yleistyneet selvästi ja kotikirkkojen johtajien pidätysajat ovat pidentyneet.⁵⁴ Etenkin kotikirkot, joilla on yhteyksiä ulkomailla toimiviin kristittyihin järjestöihin, kuten Isosta-Britanniasta ja Yhdysvalloista käsin toimivaan Elamiin, ovat viranomaisten mielenkiinnon kohteena.⁵⁵ Jäsenyys Elamissa voi johtaa syytteeseen islamilaista valtiota vastaan toimivaan ryhmään kuulumisesta.⁵⁶ Kohteeksi on joutunut myös protestanttinen pastori Yusef Nadarkhanin johtama kirkko, jonka keskus on Rashtissa (yhteensä 1000 jäsentä, joista 600–700 Rashtissa).⁵⁷ Kirkko on kotikirkkoverkosto, jolla ei ole yhteyksiä virallisesti toimiviin kirkkoihin.⁵⁸

Kotikirkkoon kuuluminen, lähetystyö, kristittyyn konferenssiin osallistuminen ulkomailla ja kristillisen materiaalin - kuten raamattujen tai muun uskonnollisen kirjallisuuden ja ristien - hallussapito voi johtaa ongelmiin viranomaisten taholta.⁵⁹ Kotikirkkojen jäsenten on joskus myös raportoitu saaneen syytteitä laittomasta kokoontumisesta ja alkoholinkäytöstä ehtoollisella.⁶⁰ Viranomais-ten kiinnostus yksityisesti tapahtuvaa uskonharjoitusta kohtaan on kuitenkin vähäistä toimien kohdistuessa etenkin kotikirkkoja ja aktiivista lähetystyötä tekeviä vastaan.⁶¹

3. ISLAMISTA LUOPUMINEN JA ISLAMIN KRITISOINTI IRANIN LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Enemmistö islamilaisista uskonoppineista katsoo, ettei muslimi voi vaihtaa uskontoaan, vaikkei Koraani yksiselitteisesti otakaan asiaan kantaa.⁶² Shiialaisten lainoppineiden enemmistö on klassisella kaudella vakiintuneen periaatteen mukaisesti linjannut kuolemantuomion seuraukseksi islamista luopumisesta. Islamilaisen tasavallan perustaja ajatollah Khomeini on lainopillisessa mielipiteessään vahvistanut shiialaisten oppineiden keskuudessa vallitsevan tulkinnan.⁶³ Iranilaisissa tuomioistuimissa on viitattu melko vakiintuneesti tähän Khomeinin lainopillisessa *Tahrir al-Vasila* -teoksessaan ottamaan kantaa.⁶⁴

Islamista luopuneet jaetaan shiialaisessa traditiossa perinteisesti kahteen kategoriaan: muslimivanhempien kautta uskontoon lapsesta saakka kasvatetut synnynnäiset uskonluopiot (*mortad-e fetri*, engl. *innate apostate*) ja ei-syntyperäiset uskonluopiot, jotka ovat kääntyneet muslimiksi jossakin elämänsä vaiheessa (*mortad-e melli*, engl. *national apostate*). Khomeinin linjauksen mukaisesti ainoastaan ei-syntyperäiset muslimit saavat tilaisuuden katua uskosta luopumistaan ennen kuin heidät voi teloittaa. Shiialaisen vallitsevan näkemyksen mukaisesti naisia ei teloiteta islamista luopumisesta, vaan vangitaan elinkautisesti tai kunnes tämä katuu.⁶⁵

Iranin korkea-arvoisten uskonoppineiden välillä vallitsee erimielisyyttä siitä, minkälaiset teot riittävät perusteeksi apostasialle eli islamista luopumiselle.⁶⁶ Iranin rikoslakiin ei ole kodifioitu islamista luopumista tuomittavaksi rikokseksi, mutta apostasiatuomioiden langettaminen on silti mahdollista perustuslain nojalla. Pykälä 167 säättää, että kirjoitetun lain puuttuessa tuomarin

⁵⁴ DIS 2014 s.32

⁵⁵ ICHRI 2013 s.50

⁵⁶ IHRDC 7/2014 s.31

⁵⁷ IHRDC 18.1.2013

⁵⁸ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.19-20

⁵⁹ ICHRI 2013 s.7

⁶⁰ DIS 2014 s.30

⁶¹ ICHRI 2013 s.43

⁶² IHRDC 7/2014 s.5-7

⁶³ *ibid.* s.2

⁶⁴ ICHRI 2013 s.31

⁶⁵ IHRDC 7/2014 s.8-9

⁶⁶ *ibid.* s.4-5

tulee tuomioissaan turvautua islamilaisen oikeuden periaatteisiin.⁶⁷ Rikoslain pykälä 220 vahvistaa asian.⁶⁸ Iranin rikoslaisissa on myös kirjattuja pykäläitä, jotka mahdollistavat syytteet valtauskonnon kritisoimisen perusteella. Näistä merkittävin on jumalanpilkka (*sabb-e nabi*, kirjaimellisesti 'profeetan halventaminen'), josta rangaistaan apostasian lailla kuolemantuomiolla.⁶⁹ Kuolemantuomioita jumalanpilkasta (*sabb-e nabi*) on langetettu lähinnä islamia kritisoineille shiiamuslimeille.⁷⁰ Koska islamista luopumista ja jumalanpilkkaa koskevat kohdat on määritelty epäselvästi lainsäädännössä, ei ole yksiselitteistä minkälaisin perustein henkilöä voidaan syyttää kyseisistä rikoksista.⁷¹

Iranin rikoslain viides, harkinnanvaraisia *ta'zirat*-rikoksia käsittelevä luku, määrittelee myös rangaistuksia uskonnollisia arvoja loukkaavista teoista.⁷² Rikoslain viidennen luvun pykälä 513 (*ehanat be moqadasat*) säättää uskonnollisten arvojen loukkaamisesta yhdestä viiteen vuotta vankeutta. Syytteeseen uskonnollisten arvojen loukkaamisesta ovat johtaneet esimerkiksi teot, kuten islamilaisen huivinkäytön, sharia-lain ja *velayat-e faqih* -valtiomallin sekä shiiaoppineiden esimerkin seuraamisen kritisointi.⁷³ Rikoslaisesti rangaistavaa on myös Korkeimpien johtajien Khomeinin ja Khamenein halventaminen, josta rikoslain viidennen kirjan pykälän 514 mukaan saa 6 kk - 2 vuotta vankeutta. Laissa ei tarkemmin määritellä, mikä lasketaan halventamiseksi ja mikä esimerkiksi normaaliksi kritiikiksi.⁷⁴

Islamista toiseen uskontoon kääntyminen on erittäin arkaluontoinen asia Iranin valtion näkökulmasta. Useita henkilöitä on syytetty oikeudessa islamista luopumisesta, mutta ylivoimaisessa enemmistössä tapauksista apostasia on ollut vain yksi syyte lukuisien muiden ohella.⁷⁵ Hyvin harvoin apostasiasyytteet ovat päättyneet oikeudenkäynteihin saati tuomioiksi asti.⁷⁶ Dokumentoiduissa tapauksissa on ollut taustalla paitsi uskonnollisia myös poliittisia syitä, jotka ovat ohjailleet tuomarien ottamia kantoja.⁷⁷ Kristityt käännyttäiset ovat pidätysuhan alla, mutta sharia-lain mukaiset kuolemantuomiot islamista luopumisesta tai jumalanpilkasta ovat heidän kohdallaan olleet erittäin harvinaisia.⁷⁸ Kristittyjen käännyttäisten apostasiatuomiot ovat herättäneet suurta kansainvälistä paheksuntaa, minkä takia ne ovat olleet kiusallisia Iranin oikeusjärjestelmälle.⁷⁹

Viime aikojen vakavimmat apostasia- ja jumalanpilkkatuomiot on annettu vallitsevien shiialaisten opinkappaleiden kiistämisestä.⁸⁰ Iranin islamilaisen tasavallan shiialaisuuden tulkinnan kyseenalaistaminen voi olla erityisen vaarallista, etenkin jos sen tekee uskonnollisesti tai muulla tavoin vaikutusvaltainen henkilö.⁸¹ Tällaisia apostasiatuomioita 2000-luvun Iranissa ovat olleet shiiauskonoppineen ja entisen parlamentin jäsenen Hasan Yusefi Eshkevarin tapaus vuonna 2000, jossa hänet kuitenkin lopulta tuomittiin islamista luopumisen sijaan neljäksi ja puoleksi vuodeksi vankeuteen uskonnollisten arvojen loukkaamisesta⁸², islaminuskoa kritisoineen professori Hashem Aghajarin tapaus, jossa hän ensin sai kuolemantuomion, joka lopulta muuttui viiteen vuoteen uskonnollisten arvojen loukkaamisesta⁸³ sekä itseään Jumalaksi väittäneen ja kannat-

⁶⁷ Iranin perustuslaki 1979 § 167; IHRDC 7/2014 s.10–11

⁶⁸ Iranin rikoslaki 2013 § 220; IHRDC 7/2014 s.10–11

⁶⁹ Iranin rikoslaki 2013 § 262–263

⁷⁰ IHRDC 7/2014 s.27–29

⁷¹ *ibid.* s.2-3

⁷² Iranin rikoslaki 2013 § 513 (5. luku v.1996); IHRDC 7/2014 s.12–13

⁷³ IHRDC 7/2014 s.19, 22

⁷⁴ Iranin rikoslaki 2013 § 513 (5.luku v.1996)

⁷⁵ IHRDC 7/2014 s.15

⁷⁶ ICHRI 2013 s.31–32; IHRDC 7/2014

⁷⁷ IHRDC 7/2014

⁷⁸ Guardian 1.6.2015; IHRDC 7/2014

⁷⁹ DIS 2014

⁸⁰ esim. IHRDC 20.6.2015

⁸¹ IHRDC 7/2014

⁸² Tapauksen yksityiskohdat: IHRDC 7/2014 s.16–21

⁸³ IHRDC 7/2014 s.22–26

tajia keränneen Sayed Ali (Abdolreza) Gharabatin teloitus vuonna 2011 apostasiasta ja prostituution yllyttämisestä.⁸⁴ Tuore esimerkki on shiialaisia opinkappaleita kirjassaan kiistäneen Hesameddin Farzizaden Ardabilin kaupungin rikosoikeudesta saama, parhaillaan valitusvaiheessa oleva apostasiatuomio (jonka lainvoimaisuus tosin on kyseenalainen, sillä maakuntarikostuomioistuimia alemmat oikeusasteet eivät voi Iranissa lain mukaan langettaa kuolemantuomioita).⁸⁵

Ainoa islamista luopumisesta teloitettu kristitty käännyttäjä, Jama'at-e Rabbani -seurakunnan pastori Hosein Soodmand, hirtettiin Mashhadissa vuonna 1990.⁸⁶ Soodmandin jälkeen ainoat valitustuomioistuimien vahvistamat kristittyjen käännyttäjäapostasiatuomiot on langetettu Mehdi Dibajille vuonna 1994 ja Yusef Nadarkhanille vuonna 2010.⁸⁷ Mehdi Dibajin apostasiasyyte 1990-luvulla johti vankilasta vapautumisen jälkeen kuolemaan epäselvissä olosuhteissa.⁸⁸ Apostasiasyytteet kristinuskoon kääntyneitä pastoreita vastaan ensimmäisen asteen rikostuomioistuimissa yleistyivät vuosina 2009–2010.⁸⁹ Viime vuosien tunnetuimmat esimerkit ovat olleet protestantiksi kääntyneen pastori Davoodin tapaus, jossa hänet lopulta tuomittiin maasta pakenemisen jälkeen poissaolevana kahden vuoden vankeuteen propagandasta ja jäsenyydestä kielletyssä ryhmässä⁹⁰, sekä protestanttipastori Yusef Nadarkhanin tapaus, jossa hänet tuomittiin kuolemaan apostasiasta, mutta lopulta päätyi istumaan kolme vuotta vankeudessa ”evankelisoinnista”.⁹¹ Nadarkhani on tiettävästi jatkanut toimintaansa kirkossa vankilasta vapautumisensa jälkeen, mutta hänet pidätettiin uudelleen lyhyesti jouluna 2012.⁹²

4. KRISTITTYJEN KÄÄNNYNNÄISTEN VAINO IRANISSA

1980- ja 1990-luvut olivat Iranin kristittyjen kannalta synkintä aikaa.⁹³ Kristittyjen tilanne alkoi heikentyä uudelleen etenkin vuodesta 2009 lähtien, eikä se ole muuttunut paremmaksi nykyisen presidentti Hassan Rouhanin aikana.⁹⁴ Kristityt käännyttäjäiset nousivat viranomaisien lisääntyneen mielenkiinnon kohteeksi jo entisen presidentti Mahmud Ahmadinejadin ensimmäisen kauden alettua vuonna 2005, mutta kotikirkkojen, kristittyjen käännyttäjäisten ja persiänkielisten protestanttikirkkojen vaino intensifioitui vuoden 2009 Ahmadinejadin uudelleenvalintaa seuranneiden laajojen mielenosoitusten puhjettua.⁹⁵

Kristittyjen tilanne on jatkanut huonontumistaan presidentti Hassan Rouhanin kaudella.⁹⁶ YK:n ihmisoikeustarkkailija Ahmed Shaheedin mukaan vastoin yleisiä odotuksia ja vaalilupauksia Iranin yleinen ihmisoikeustilanne vaikuttaa heikentyneen ydinvoimaneuvotteluihin kohdistuneen huomion jätettyä varjoonsa ihmisoikeudet.⁹⁷ Yhdysvaltain uskonnonvapauskomission mukaan Rouhanin presidenttikaudella on pidätetty aiempaa enemmän ihmisiä uskonnon perusteella.⁹⁸ Myös kristittyjä on vainottu aiempaa enemmän Rouhanin valtakaudella.⁹⁹ Tyypillisimpiä kristittyihin käännyttäjiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia ovat olleet pidätykset, vankeus-

⁸⁴ IHRDC 7/2014 s.26–27

⁸⁵ IHRDC 20.6.2015

⁸⁶ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.25; IHRDC 7/2014 s.31–32

⁸⁷ ICHRI 2013 s.31

⁸⁸ *ibid.* s.8

⁸⁹ FIDH 2010 s.21

⁹⁰ IHRDC 7/2014 s.29–31

⁹¹ *ibid.* s.32–34

⁹² DIS, Landinfo & DRC 2013 s.26

⁹³ Sanasarian 2000 s.125; DIS, Landinfo & DRC 2013 s.7-8

⁹⁴ DIS 2014 s.25-28

⁹⁵ ICHRI 2013 s.9, 24

⁹⁶ DIS 2014 s.8

⁹⁷ Guardian 16.3.2015

⁹⁸ USCIRF 30.4.2015

⁹⁹ UK COI 2014 s.5; UCHRI 2015

tuomiot ja rikossyytteet.¹⁰⁰ Ihmisoikeusjärjestöt ovat viime aikoina raportoineet kristittyihin kohdistuneiden vankilassa tapahtuneiden pahoinpitelyiden voimakkaasta lisääntymisestä.¹⁰¹ Kristilliset internet-sivustot, kuten *Article 18*, *Mohabbat News*, *Farsi Christian News Network* ja *Christian Solidarity Worldwide*, seuraavat kristittyjen tilannetta Iranissa ja raportoivat tapauksista yksityiskohtaisesti.¹⁰²

4.1. Kristityt käännyttäiset uhkana valtion turvallisuudelle

Iranissa tapahtui vuosien 2010 ja 2011 aikana linjanmuutos suhtautumisessa tunnustamattomiin uskonnollisiin vähemmistöihin. Vielä vuosina 2009–2010 oikeuslaitos painosti käsittelemään käännyttäisten tapaukset apostasiana, jolloin syytteet yleistyivät. Tavalliset rikostuomioistuimet olivat kuitenkin vastahakoisia käsittelemään hankalia islamista luopumistapauksia, jotka herättivät myös paljon kansainvälistä paheksuntaa.¹⁰³ Vuoden 2010 lopulla linjanmuutoksen seurauksena käännyttäisyys kristinuskoon ja muu kielletty uskonnollisten vähemmistöjen toiminta alettiin määritellä ennemmin valtiollisena turvallisuusuhkana. Vallankumouskaartin tiedustelupalvelu otti touko-kesäkuusta 2012 vastuun kotikirkkoratsioista sisäministeriöltä ja vallankumousoikeudet alkoivat käsitellä käännyttäisten tapauksia.¹⁰⁴ Puhtaasti uskontoon perustuvat rikossyytteet – islamista luopuminen, jumalanpilkkua ja uskonnollisten arvojen loukkaaminen – käsitellään Iranissa tavallisissa rikostuomioistuimissa, mutta koska mukana on yleensä syytteitä myös kansallisen turvallisuuden vaarantamisesta, tapauksien käsittely on siirtynyt vallankumousoikeuksiin.¹⁰⁵ Strategianmuutoksen syynä voi olla apostasiatuomioiden synnyttämä laaja kansainvälinen kohu, kun taas valtiollisen turvallisuuden vaarantamiseen liittyvät syytökset eivät erotu yhtä herkästi muista poliittisista tapauksista.¹⁰⁶

Korkein johtaja ajatollah Khamenei piti vuonna 2010 Qomissa linjanvetopuheen, jossa määritteli uskonnolliset suuntaukset, kuten bahait, suufit, wahhabismin ja kristittyjen kotikirkkoverkostot uhkana valtion turvallisuudelle.¹⁰⁷ Linjanmuutoksen seurauksena tavallisten tuomioistuimien kiusallisina pitämät apostasiasyytteet kävivät entistäkin harvinaisemmiksi ja vaihtuivat syytteisiin valtiollisen turvallisuuden vaarantamisesta vallankumoustuomioistuimissa. Vuodesta 2010 lähtien tyypillisimmät syytteet kristityille käännyttäisille ovat olleet valtion turvallisuuden vaarantaminen, jäsenyys islamilaisen tasavallan vastaisissa ryhmissä, valtionvastainen propaganda ja uskonnollisten arvojen loukkaaminen.¹⁰⁸ Syytteiden poliittisuudesta huolimatta itse kuulusteluisissa viranomaiset ovat silti keskittyneet nimenomaan islamista luopumiseen.¹⁰⁹ Vallankumouskaartin mukaantulo on tehnyt ratsioista entistä mielivaltaisempia ja ennalta-arvaamattomampia.¹¹⁰

4.2. Kristittyjen käännyttäisten pidätykset

YK:n ihmisoikeustarkkailijan mukaan vuoden 2015 alussa ainakin 92 kristittyä oli pidätettynä.¹¹¹ Iranin ihmisoikeustilannetta dokumentoiva järjestö IHRDC on listannut maassa olleen heinä-

¹⁰⁰ ICHRI 2013 s.41–46

¹⁰¹ USCIRF 2015 s.46–47

¹⁰² Linkit järjestöjen internet-sivuille lähdeluettelossa

¹⁰³ DIS 2014 s.7-9

¹⁰⁴ *ibid.* s.7-9; ICHRI 2013 s.7, 54

¹⁰⁵ Landinfo 2011 s.14–15

¹⁰⁶ DIS 2014 s.30-32

¹⁰⁷ *ibid.* s.26

¹⁰⁸ *ibid.* s.30–32

¹⁰⁹ IHRDC 7/2014 s.31; ICHRI s.49–50

¹¹⁰ DIS 2014 s.27–28

¹¹¹ UN 12.3.2015 s.15

kuussa 2015 kaikkiaan 907 poliittista vankia. Näistä 256 on järjestön mukaan vangittu uskonnollisin perustein: 108 on sunnimuslimeja, 86 bahaita, 26 kristittyjä käännynnäisiä, 19 suufeja, 10 *ahl-e haqqeja* (yarsan), 3 sunnikäännynnäisiä, 1 zarathustralainen, 1 *erfan-e halqe* -johtaja, 2 shiitoisinajattelijoita ja kaksi epäselvää tapausta.¹¹²

Vuodesta 2010 lähtien yhteensä 500 kristityn arvellaan joutuneen pidätetyksi.¹¹³ Jouluna 2010 Iranin tiedustelupalvelu pääsi Elamin organisoimien kotikirkkojen jäljille ja on siitä lähtien pidättänyt järjestön mukaan noin 300 verkoston jäsentä, mikä on vaikeuttanut järjestäytyneen kotikirkkotoiminnan mahdollisuuksia Iranissa entisestään.¹¹⁴ Suurin määrä evankelisten kristittyjen pidätyksiä tapahtui jouluna 2010, jolloin pidätettiin kerralla noin 60–70 Jam'at-e Rabbanin ja Teheranissa ja Isfahanissa toimivien kotikirkkojen jäsentä.¹¹⁵ Kotikirkkojen ja evankelisten virallisten kirkkojen pastorien vuoden 2010 pidätykset huipentuivat Yusef Nadarkhanin apostasia-tuomioon, josta hänet kuitenkin lopulta vapautettiin. Nadarkhani oli pidätetty jo lokakuussa 2009 seurauksena hänen vaatimuksistaan vapauttaa kristinuskoon kääntyneet lapset Iranin kouluissa muslimeille pakolliselta Koraanin opiskelulta.¹¹⁶

Kesällä 2015 vangittuna olevien pastorien pisimmät tuomiot ovat kuudesta kymmeneen vuotta valtion turvallisuuteen liittyvistä rikoksista.¹¹⁷ Heidät on tuomittu poliittisin perustein valtionvastaaisesta propagandasta (lähetystyö), valtion turvallisuuden vaarantamisesta (kotikirkkotoiminta) ja salaliitosta vihollisvaltioiden kanssa (yhteydet kansainvälisiin kristittyihin järjestöihin). Pidätettynä olleiden kristittyjen lukumäärästä ei ole varmaa tietoa, sillä monet pelkäävät tulla asian kanssa julkisuuteen pidätyksensä jälkeen. Iranissa toimivien kristittyjen järjestöjen mukaan todelliset luvut ovat tiedotusvälineissä ilmoitettuja selvästi korkeampia.¹¹⁸

Viranomaiset tyypillisesti pidättävät kerralla useita saman kotikirkon jäseniä ja tekevät ratsioita heidän koteihinsa, joista takavarikoidaan kristinuskoon liittyvää materiaalia. Ratsioista ja kirkkojen sulkemisista ovat vastanneet sisäministeriön alainen tiedustelupalvelu tai viime aikoina enenevässä määrin vallankumouskaarti.¹¹⁹ Ratsioita kotikirkkoihin tehdään erityisen aktiivisesti joulun aikaan. Laajoja kristittyjen joukkopidätyksiä ja evankelisoivien kirkkojen sulkemisia on raportoitu useissa Iranin kaupungeissa joulun 2010 lisäksi etenkin vuoden 2012 ensimmäisiltä kuukausilta. Näissä on kerralla pidätetty useita kymmeniä kotikirkkojen jäseniä, joista suurin osa on kuitenkin vapautettu pian pidätyksen jälkeen.¹²⁰ Joulukuussa 2014 oli tuttuun tapaan niin kutsuttuja ”joululahjaratsioita” kotikirkkoihin.¹²¹ Ratsioita on ollut myös pääsiäisenä.¹²²

Kotikirkkoratsioiden seurauksena pidätettyjen rivijäsenten kohdalla viranomaisten kiinnostus rajoittuu yleensä lähinnä tiedonkeruuseen toiminnasta. Heidät tavallisesti vapautetaan lyhyen ajan sisällä, mutta tätä vastaan heiltä usein edellytetään irtisanoutumista julkisesta kristillisestä toiminnasta ja heidät jätetään epätietoisiksi heitä vastaan mahdollisesti nostetuista syytteistä. Monissa tapauksissa syytteet jätetään kokonaan nostamatta, mutta henkilöitä saatetaan kuitenkin edelleen seurata vapautumisen jälkeen.¹²³ Kuulusteluissa viranomaiset usein pyrkivät saamaan kuulusteltavilta tietoja muista kotikirkon jäsenistä. Kuulustelijat ovat useissa tapauksissa uhkailleet pidätettyjä kuolemantuomiolla, pidätyksen jatkamisella tai perheenjäsenten pidätyksil-

¹¹² IHRDC 8.7.2015

¹¹³ USCIRF 2015 s.46–47

¹¹⁴ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.21

¹¹⁵ Landinfo 2011 s.20

¹¹⁶ FIDH 2010 s.21

¹¹⁷ USCIRF 2015 s.46–47; IHRDC 8.7.2015

¹¹⁸ ICHRI 2013 s.41

¹¹⁹ *ibid.* s.41–43

¹²⁰ *ibid.* s.42, 55

¹²¹ USCIRF 2015 s.46–47

¹²² HRANA 24.5.2014

¹²³ DIS 2014 s.28–30

lä, jos nämä ovat kieltäytyneet yhteistyöstä.¹²⁴ Oikeudenkäyntiä edeltävän pidätysjakson kestot ovat vaihdelleet muutamasta tunnista puoleentoista vuoteen, pisimmät dokumentoidut pidätysajat tutkintavankeudessa ovat kestäneet jopa yli kolme vuotta.¹²⁵ Useimmat kotikirkkoratsioiden yhteydessä pidätetyt vapautuvat kuitenkin muutaman päivän sisällä ilman virallisia syytteitä. Viranomaiset silti kuulustelevat kaikkia jäseniä ja saattavat pelotella apostasiasyytteillä painostakseen jäseniä luopumaan kristillisestä toiminnasta.¹²⁶

Pääsääntöisesti oikeudenkäyntiin asti päätty lähinnä korkean profiilin tapauksia.¹²⁷ Yleensä kotikirkkoratsian yhteydessä pidätetyt ensikertalaiset vapautuvat kuulustelujen jälkeen allekirjoittamalla sitoumuksen, jolla lupaavat olla osallistumatta kristittyyn julkiseen toimintaan, kuten kotikirkkojen jumalanpalveluksiin tai lähetystyöhön.¹²⁸ Useimmat kristityt käännynäiset vapautetaan takuita vastaan. Takuusummat ovat tahallisesti korkeita taloudellisen painolastin aiheuttamiseksi syytetyille, ja syytetyt joutuvat yleensä panttaamaan asuntonsa niiden maksamiseksi.¹²⁹ Ihmisoikeusjärjestö ICHRI:n mukaan takuusummat liikkuvat kahdesta tuhannesta kahteen sataan tuhanteen dollariin.¹³⁰ Pitkäänkin pidätettynä olleet voidaan vapauttaa takuilla ilman, että heitä vastaan nostetaan mitään virallisia syytteitä. Pitkätetyt pidätyksen tarkoituksena on pelotella käännynäisiä lopettamaan toimintansa tai painostaa heidät yhteistyöhön viranomaisten kanssa esimerkiksi ilmiantajana.¹³¹ Takuilla vapautumisen jälkeen viranomaiset saattavat painostaa syytetyjä poistumaan maasta tai estää työnsaannin ja asunnon vuokraamisen. Takuita vastaan vapautuneilla kristityillä käännynäisillä ei vaikuta olevan vaikeuksia poistua maasta, vaan tämän uskotaan olevan valtion kannalta helpompi vaihtoehto kuin kansainvälistä paheksuntaa herättävät oikeudenkäynnit.¹³²

4.3. Kristittyjen epävirallinen vaino

Laki ei tarjoa suojaa julkisesti islamista luopuneille henkilöille, mikä asettaa heidät haavoittuvaan asemaan viranomaisten edessä. Uskonluopion tai Jumalaa pilkanneen henkilön tappaminen ilman oikeudenkäyntiä on monien uskonoppineiden – mukaan lukien ajatollah Khomeinin – mielestä sallittua.¹³³ Iranin rikoslaki suojelee vakavimpiin rikoksiin syyllistyneiden tappaneita henkilöitä ankarimmilta *qesas*-kostonrajoituksilta.¹³⁴

Uskonnollisista perheistä tulevat käännynäiset saattavat kohdata ongelmia omien sukulaistensa taholta, jos kääntymisen tulee heidän tietoonsa. Uskonnollisilla asuinalueilla asuvat saattavat joutua myös naapurien huomion kohteeksi, jos eivät käy moskeijassa ja osallistu muuhun muslimien uskonharjoitukseen. Käännynäiset, joiden sukulaisia toimii valtion viranomaisissa, voivat joutua painostuksen kohteeksi perheenjäsenten pelätessä maineen- tai työpaikan menetystä.¹³⁵ Sukulaiset saattavat myös ahneus- tai esimerkiksi lapsen huoltajuussyistä ilmiantaa kristityksi kääntyneen perheenjäsenensä poliisille, sillä Iranin lainsäädännön mukaan uskonnoltaan muu kuin muslimi ei voi periä muslimeja eikä kasvattaa muslimilasta.¹³⁶

¹²⁴ ICHRI 2013 s.47

¹²⁵ *ibid.* s.43–46

¹²⁶ DIS 2014 s.32

¹²⁷ *ibid.* s.30-32

¹²⁸ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.29; ICHRI 2013 s.43-46

¹²⁹ DIS 2014 s.30

¹³⁰ ICHRI 2013 s.43

¹³¹ DIS 2014 s.10

¹³² *ibid.* s.31-32

¹³³ IHRDC 7/2014 s.14

¹³⁴ Iranin rikoslaki 2013 §302(a); 612

¹³⁵ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.32; DIS 2014

¹³⁶ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.32

Vuosina 1994–1996 Iranissa tapahtui muutama korkean profiilin evankelisprotestanttisen kristityn pastorin selvittämättä jäänyt murha.¹³⁷ Tuolloin Iranin tiedustelupalvelun toimintamalleihin kuului muidenkin korkean profiilin hallinnon vastustajien sarjamurhat.¹³⁸ Vuonna 1993 kuolemaan tuomittu, mutta sittemmin kymmenen vuoden vankeuden jälkeen vapautettu Mehdi Dibaj löytyi kuolleena metsästä kuusi kuukautta vapautumisensa jälkeen. Vuodesta 1982 vangittuna ollut Dibaj tunnettiin voimakkaasta vakaumuksestaan lähetystyöhön, mikä koitui hänen kohtalokseen.¹³⁹ Dibajin puolesta vahvasti kampanjoinut pastori, Haik Hovsepian-Mehr, löydettiin kuolleena 11 päivää Dibajin kuoleman jälkeen. Salamurhattu Iranin protestanttisten kirkkojen neuvoston johtaja Hovsepian oli ainoa kristityn kirkon (Jama'at-e Rabbani) johtaja, joka julkisesti kieltäytyi lopettamasta lähetystyötä ja eväämästä muslimien pääsyä kirkkoonsa.¹⁴⁰ Vuonna 1994 murhattiin myös protestanttipastori, Hovsepianin seuraaja Tateos Mikaelian ja vuonna 1996 vielä Jama'at-e Rabbaniissa toiminut pastori Mohammad Bagher Yusefi.¹⁴¹

Myös 2000-luvulla raportoitiin muutamasta kristittyjen epäselvästä kuolemantapauksesta. Vuonna 2005 kotikirkkoverkoston pastori Ghorban Tourani murhattiin kotinsa edessä.¹⁴² Vuonna 2007 tapettiin niin ikään kotikirkkoissa toimineet Mohammad Jaberi ja Ali Jafarzade, Abbas Amiri vaimoineen taas vuonna 2008.¹⁴³ Vielä nykyäänkin tiedustelupalvelun kuulustelijat saattavat uhkailla kristittyjä kuoleamalla, joko apostasiatuomion kautta tai esimerkiksi auton alle jäämisen mahdollisuudella.¹⁴⁴ Vankilassa kidutettuja on myös uhkailtu tapaturmaisella kuoleamalla, jos he puhuvat kokemastaan.¹⁴⁵

Kristittyjen käännyttäisten paluusta Iraniin ei ole saatavilla tutkittua tietoa, mutta yleisen käsityksen mukaan ongelmia syntyy lähinnä, jos henkilö pyrkii tekemään lähetystyötä tai muuten tuomaan uskoaan julkisesti esiin. Valtion mielenkiinto kohdistuu enemmän julkiseen uskonharjoitukseen ja lähetystyöhön kuin sisäiseen vakaumukseen.¹⁴⁶

LÄHTEET

Article 18. www.articleeighteen.com (käyty 19.8.2015)

Christian Solidarity Worldwide (CSW). <http://www.csw.org.uk/home.htm> (käyty 19.8.2015)

Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), CEDOCA/Eileen Piron, 'COI Focus: Iran - Bekeerlingen'. 27.4.2015.

Danish Immigration Service, Landinfo & Danish Refugee Council, 'Iran - On Conversion to Christianity, Issues Concerning Kurdish and Post-2009 Election Protestors as well as Legal Issues and Exit Procedures'. Helmikuu 2013.

<https://www.nydanmark.dk/NR/rdonlyres/A8C2C897-1CA9-49D1-BA32-EC3E599D646D/0/Iranendeligudgave.pdf> (käyty 19.8.2015)

Danish Immigration Service, 'Update on the Situation for Christian Converts in Iran: Report from the Danish Immigration Service's Fact-Finding Mission to Istanbul and Ankara, Turkey and Lon-

¹³⁷ ICHRI 2013 s.35–39

¹³⁸ *ibid.* s.38

¹³⁹ Sanasarian 2000 s.124–125

¹⁴⁰ *ibid.* s.74

¹⁴¹ ICHRI 2013 s.8-9; Sanasarian 2000 s.124-125; DIS, Landinfo & DRC 2013 s.7-8

¹⁴² ICHRI 2013 s.9

¹⁴³ FIDH 2010 s.21

¹⁴⁴ IHRDC 7/2014 s.30; ICHRI 2013 s.39

¹⁴⁵ ICHRI 2013 s.10

¹⁴⁶ DIS, Landinfo & DRC 2013 s.31

don, United Kingdom 25 March to 2 April 2014 and 10 April to 11 April 2014. Kesäkuu 2014. <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/78D46647-A0AD-4B36-BE0A-C32FEC4947EF/0/RapportIranFFM10062014II.pdf> (käyty 19.8.2015)

Farsi Christian News Network (FCNN). <http://www.fcnn.net/en/> (käyty 19.8.2015)

Guardian, 'First Christian Football Captain in Iran as Rouhani Puts Focus on Minorities'. 1.6.2015. <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/01/first-christian-football-captain-in-iran-as-rouhani-puts-focus-on-minorities> (käyty 19.8.2015)

Guardian, 'Iran's Human Rights Situation Worsening, Says UN Special Rapporteur'. 16.3.2015. <http://www.theguardian.com/world/2015/mar/16/un-rapporteur-human-rights-situation-in-iran-worsening> (käyty 19.8.2015)

Human Rights Activists News Agency (HRANA), 'No Information about the Condition of 5 Arrested Christians'. 24.5.2014. <https://hra-news.org/en/tag/amin-mazloomi> (käyty 19.8.2015)

International Campaign for Human Rights in Iran (ICHR), 'The Cost of Faith –Persecution of Christian Protestants and Converts in Iran'. 16.1.2013. http://www.iranhumanrights.org/2013/01/cost_of_faith/ (käyty 19.8.2015)

International Campaign for Human Rights in Iran (ICHR). 'Iran's Oldest Protestant Church Shut Down by Intelligence Ministry, Pastor Transferred to Evin Prison'. 4.6.2013. http://www.iranhumanrights.org/2013/06/church_shut_down/ (käyty 19.8.2015)

International Federation for Human Rights (FIDH), 'The Hidden Side of Iran: Discrimination against Ethnic and Religious Minorities'. Lokakuu 2010. <https://www.fidh.org/IMG/pdf/IrandiscrimLDDHI545a.pdf> (käyty 19.8.2015)

International Organisation to Preserve Human Rights in Iran (Iran HRO). 'لم عملاروتسد دی دج ترازوات اعلا ط تهج لرتنک رتشی بی اها س ی لک افی سر نابز'. 16.5.2012. <http://hriran.com/1389-09-10-15-49-17/1389-09-08-16-34-18/1389-09-08-16-59-21/8291-1391-02-27-07-39-15.html> (käyty 19.8.2015)

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC), 'Apostasy in the Islamic Republic of Iran'. 30.7.2014. <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/1000000512-apostasy-in-the-islamic-republic-of-iran.html> (käyty 19.8.2015)

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC), 'Arrest of Two Members of the Immanuel Presbyterian Church in Tehran'. 11.6.2012. <http://www.iranhrdc.org/english/english/news/inside-iran/1000000140-arrests-of-two-members-of-the-immanuel-presbyterian-church-in-tehran.html> (käyty 19.8.2015)

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC), 'Iranian Writer Sentenced to Death for Apostasy'. 20.6.2015. <http://www.iranhrdc.org/english/english/news/inside-iran/1000000588-iranian-writer-sentenced-to-death-for-apostasy.html>

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC), 'List of Individuals Currently Imprisoned in Iran for the Exercise of Fundamental Rights'. 8.7.2015. <http://www.iranhrdc.org/english/publications/human-rights-data/chart-of-prisoners/1000000595-chart-of-prisoners.html> (käyty 19.8.2015)

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC), 'Witness Statement of Nasrollah (Kourosh) Lahouti Eshkevari'. 18.1.2013. <http://www.iranhrdc.org/english/publications/witness-testimony/1000000229-witness-statement-of-nasrollah-kourosh-lahouti-eshkevari.html> (käyty 19.8.2015)

Iranin perustuslaki (1979). Englanninkielinen käännös. <http://www.iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/3017-the-constitution-of-the-islamic-republic-of-iran.html> (käyty 19.8.2015)

Iranin rikoslaki (2013). Englanninkieliset käännökset: luvut 1 ja 2 <http://www.iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/1000000455-english-translation-of-books-1-and-2-of-the-new-islamic-penal-code.html> (käyty 19.8.2015) ja luku 5 <http://www.iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/1000000351-islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five.html> (käyty 19.8.2015)

Landinfo, 'Report Iran: Christians and Converts'. 7.7.2011. http://www.landinfo.no/asset/1772/1/1772_1.pdf (käyty 19.8.2015)

Mohabat News. <http://mohabatnews.com/fa/> (käyty 19.8.2015)

Sanasarian, Eliz, 'Religious Minorities in Iran'. Cambridge University Press: Cambridge, 2000.

Small Media, 'Heretics: Iran's Religious Minorities'. 30.5.2014. <http://www.smallmedia.org.uk/heretics/heretics.pdf> (käyty 19.8.2015)

United Kingdom Home Office. 'Country Information and Guidance - Iran: Christians and Christian Converts. Joulukuu 2014. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/385793/CIG_-_Iran_-_Christians_-_December_-_2014_v1.pdf (käyty 19.8.2015)

United Nations General Assembly, Human Rights Council. 'Written Statement Submitted by the Jubilee Campaign, a Non-Governmental Organization in Special Consultative Status'. 27.2.2015. http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1425393560_g1503748.pdf (käyty 19.8.2015)

United Nations General Assembly, 'Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in the Islamic Republic of Iran, Ahmed Shaheed'. 12.3.2015. http://shaheedoniran.org/wp-content/uploads/2015/03/A_HRC_28_70_en-PDF.pdf (käyty 19.8.2015)

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF). 'Iran: Annual Report on Religious Freedom (Reporting Period 31 January 2014 – 31 January 2015)'. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1432894312_iran-2015.pdf (käyty 19.8.2015)